

TÄHDENLENTO

► Mama Rosa kääntyi tulisijalta kaksi höyryvää kuppia kädessään. Leveä lantio keinui kevyen tuulenhenkäyksen leyhyttäessä hameenhelmaa, kun hän istui huokaisten puiselle jakkaralle Amandan viereen. Kylän shamaanin valmistama savannin yrteistä valmistettu hermoja rauhoittava juoma tulisi heille molemmille tarpeeseen. Mama Rosa tunsi syyllisyyttä pitkän poissaolonsa vuoksi. Hänellä ei ollut aavistustakaan siitä, että Amanda oli menettänyt muistinsa onnettomuudessa. Jos hän vain olisi aavistanut asian laidan, olisi hän kiiruhtanut takaisin kotiin jo aiemmin.

Amandan paluu kotiin näytti olevan edelleen mahdotonta, koska heimosodan vuoksi matkustaminen pääkaupunkiin ja edelleen Eurooppaan oli hengenvaarallista.

Kylmyydestä väristen Martin tunsi menettäneensä yhteyden itseensä.

Mama Rosa oli palannut kylään viikkoa aiemmin. Kotiinpaluuseen liittyvät juhlallisuudet ja klinikan työt olivat pitäneet sekä Amandan että mama Rosan kiireisinä. Yrityksistä huolimatta he eivät olleet saaneet olla hetkeäkään kaksin Amandan kanssa ennen tätä rauhallista

sunnuntaiaamua. Amanda nojasi savimajan seinään ja sulki silmänsä. Pitkien ripsien päissä kimmelsivät helpotuksen kyneleet kimmeltäen, kuin pienet kristallit. Sydän rutistui rinnassa, kun hän mietti rakkaitaan kaukana Suomessa. Martin. Kuinka hän oli voinut unohtaa miehen? Aamun aikana puuttuvat muistot olivat palanneet hänen mieleensä kuin pullosta yli helmeilevä samppanja, jonka korkki vihdoin aukaistiin. Mama Rosan kertoessa Martinista Amanda tunsi lämmön virtaavan kylmettyneeseen sydämeen. Sielun rikkoutunut peili oli korjattu ja sen pölyisestä pinnasta kuvastui Martinin poikamaisen veikeä hymy. Amanda ei ollut koskaan elämässään tuntenut tällaista kaijuuta, joka tuntui huumaavalta kuin kaikkivoipa nousuhumala. Hänen olisi päästävä kotiin.

Martin nojasi lumikolan aisaan katsoen talvista tunturimaisemaa, joka tuntui kilpailevan hänen sielunsa huurteisen kylmyyden kanssa. Hän voisi lopun elämäänsä elää Amandan muiston kanssa yksin täällä erämaassa. Kylmyydestä väristen Martin tunsi menettäneensä yhteyden itseensä. Ikään kuin elämä, jota

hän näennäisesti eli, kuului jollekin toiselle. Ainoastaan täällä erämaan tyylyssä karuudessa hän heräsi eloon yksin surunsa kanssa. Erämaasta oli tullut hänen sielunsa temppeli, jonka alttarille hän näytti uhraavan paitsi sydämensä, myös elämänsä.

Kalevi oli pitänyt hänelle jälleen puhuttelun. Työnteko oli tehnyt Martinille hyvää. Nyt olisi aika antaa uudelle rakkaudelle mahdollisuus. Martin oli yrittänyt siirtää tunteitaan lihallisista tarpeista taka-alalle. Luontoaan vastaan oli kuitenkin turha taistella, kun nivusissa poltteli pitkä yksinäisyys. Naisen pehmeää kosketusta ajatellessaan Martin päästi tahattoman parahduksen huuliltaan. Amandan muistoksi hän heilautti häntäänsä ja käänsi ruskeat silmänsä kysyvään asentoon. Ikään kuin koiralle uskoutuakseen Martin mumisi ääneen kuinka Sirpa oli hyvä muistutus siitä, mitä kaikkea nainen voisi miehelle tarjota. Ei Sirpa hänen unelma-ikänsä ollut, mutta ehkä hänen olisi aika edetä elämässään seuraavaan vaiheeseen. Koiranpentu tarttui Martinin lahkeeseen kuin vastalauseena kuulemalleen ja repi >>

Ole onnellinen - hanki lemmikki

Tuskin yksikään lemmikkieläimen omistaja on yllätynyt siitä, että psykologit ovat vahvistaneet lemmikin myönteiset vaikutukset omistajansa psykologiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Lemmikin omistaminen näytti vaikuttavan suotuisasti parempaan itsetuntoon ja liikunnan määrään. Sosiaalisen kanssakäymisen tärkeys ihmisten välillä on fyysisen ja psykologisen hyvinvoinnin elinehto. Lemmikki ei näyttänyt kilpailevan tärkeydestä ihmisten välisessä sosiaalis-

sa kanssakäymisessä, vaan näytti pikemminkin täydentävän sitä. Tutkimuksissa on jo aiemmin todettu, että lemmikillä näyttää olevan myönteisiä vaikutuksia myös omistajansa stressinsietokykyyn. Yhteenvetona todetaan, että lemmikit voivat antaa tärkeää sosiaalista tukea tarjoamalla omistajalleen useita positiivisia psykologisia ja fyysisiä etuja.

McConnell AR, Brown CM, Shoda TM, ym. Friends with benefits: on the positive consequences of pet ownership. *J Pers Soc Psychol* 2011; 101(6): 1239-52.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=onn00009
<http://www.ts.fi/teemat/terveys/274482/lloa+ja+terveytta+lemmikeista>

Nykytietämyksen mukaan lemmikkieläimen ja ihmisen välinen vuorovaikutus edistää terveyttä

- Parantaa psykiatristen kroonikkopotilaiden vuorovaikutuskykyä muiden ihmisten kanssa.
- Eläin aktivoi hoitokodeissa ja vanhainkodeissa vanhuksia mahdollistaen virkistys- ja harrastetoimintoja
- Dementoituneet potilaat voivat olla tavallista vähemmän kiihtyneessä tilassa, kun heidän seuranaan on lemmikkieläin
- Eläimet alentavat verenpainetta ja hidastavat nopeaa pulssia
- Vanhusten lääkärisäkäyntien määrä vähenee jopa 21 %
- Masennus lievittyy
- Vähentävät yksinäisyyden tunnetta
- Antavat turvallisuuden tunnetta
- Eläin pystyy lievittämään surua ja pahaa oloa
- Lemmikin fyysinen koskettaminen saa ihmisen voimaan paremmin
- Päänsärkyä ilmenee vähemmän kuin muilla
- Rentoutuminen onnistuu huomattavasti helpommin lemmikin seurassa
- Ruuansulatus näyttää sekin toimivan paremmin lemmikkieläimen omistajalla
- Univaikeudet ovat lemmikin omistajilla harvinaisempia kuin muilla

uusista kuorihousuista valitettavan suuren kappaleen kitaansa. Martin tuskin huomasi tapahtunutta miettiessään Sirpaa. Tosin edellisen illan tapahtumien jälkeen Martin ei ollut vakuuttunut siitä kuinka kauan Sirpa häntä jaksoi piirittää. Lumikolan kyntäessä paksua kinosta Martin tunsu edellisenä iltana nautitun punaviinin aiheuttaman jyskytyksen ohimoillaan. Sekavista tunteistaan ahdistuneena lumivallit katosivat kuin itsestään. Fyysinen rasitus kyllä saisi ajatukset rauhoittumaan.

Edellisenä päivänä terveyskeskus oli viettänyt tyky-päivää. He olivat käyneet pelaamassa salibandyä työporukalla, jonka jälkeen Kalevi oli tarjonnut ison pihasaunan paljuineen heidän käyttöönsä. Ilta oli edennyt iloisissa merkeissä ja jatkot pidettiin Sirpan vuokraamassa omakotitalossa, jossa innokkaimmat lauloivat karaokea. Koko illan Sirpa oli istunut Martinin vieressä ja lopulta pyytänyt tätä jäämään luokseen muiden lähtiessä pikkutunneilla kotiin. Martin oli hetken harkinnut jäävänsä. Vuoden yksinolon jälkeen olisi vihdoin aika ylittää seuraava muuri ja Martinin ajatukset keskeytti koiranpennun sinnikäs ulko-oven raapiminen. Sirpa painautui vaatavammin Martinin syliin ja availi mustan, kireän pitsipaitansa nappeja täyteläisiä huuliaan kosteasti raotellen. Martinin nopeista reflekseistä huolimatta vahinko oli jo tapahtunut ja Sirpa vilkaisi inhoten koiranpennun jättämää keltaista lätäkköä tuulikaappiin Martinin syöksähtäessä koiran kanssa pihamaalle.

Pienen koiranpennun innokasta nuuhkimista katsellessaan Martin palasi ajatuksissaan Afrikkaan. Kuinka epätodelliselta tässä kylmyydessä

tuntui muisto keskeltä kuumaa savannia Amandasta leikittämässä emänsä hylkäämää koiranpentua kylän orpolasten kiljahdellessa ilahtuneina tämän ympärillä. Miten kauniit olivat kuulaiden pisamien peittämät korkeat poskipäät ja kasvoilta heijastuva rakkauden ilo auringon leikitellessä notkealla vartalolla. Ymmärtämättä sitä järjellä itsekkään Martinille tuli voimakas tunne siitä, että Amanda oli elossa.

Viileä pakkasilma selkeytti Martinin ajatukset. Ei hän pakotamalla saisi tunteitaan Sirpaan heräämään. Rakkaus osuisi kohdalle, jos hyvä tuuri kävisi. Martin huikkasi kömpelösti kiitokset oven raosta ja jätti nyrpeän naisen puolialastomana kuluneen nahkasohvan nuhjuiseen syleilyyn. Martin nosti koiranpennun syliinsä ja lähti tarpomaan kohti Kalevin vierashuonetta lumihuutaleiden leijaillessa sysimustassa maisemassa. Pentu nuolaisi veikeänä Martinin poskea päästessään miehen syliin ja sai tämän hymyilemään. Ehkäpä asiat järjestäytyisivät ajallaan.

Helsinki-Vantaan lentokentälle saavuttuaan Amanda kiiruhti naistenhuoneeseen Nori kannoillaan. Lentokentän ihmispaljous tuntui heistä molemmista ahdistavalle. Amanda tunsu paniikin hiipivän sisällään. Kuinka hän selviäsi kotiinpaluusta ja kuinka Nori sopeutuisi elämään kylmässä pohjolassa. Hän katui jo nyt päätöstään palata kotiin. Olisi ollut parempi jäädä Afrikkaan, jossa he molemmat tunsivat olonsa kotoiseksi punaisen hiekan pölytessä kylätiellä. Amanda tiesi kuitenkin sisimmässään, että suurin huoli kotiinpaluussa oli Martinin tapaaminen. Silmäkulmiin kihoavia kyöneleitä pidätellen Amanda katsoi vihreitä silmiään lentokentän myymälän peilistä heijastuvasta kuvajaisestaan.

Aiemmin klassisen kauniit kasvot olivat irvikuva entisestä. Amanda käänsi kasvojensa vasemman puolen rohkeasti kohti peiliä ja siirsi hitaasti huivia syrjään paljastaen ohimonsa arven. Kuinka ironista olikaan, että arpi oli juuri sydämen muotoinen.

Amanda kutsui pehmolelullaan leikkivän Norin luokseen. Tyttö oli saanut elämänsä ensimmäisen ikioman lelun lentokentän Lappi-myyrmälästä. Amanda oli jo ehtinyt säikähtää mihin tyttö katosi, kun huomasi tämän pysähtyneen myymälän kohdalle katse nauilintuneena leluhyllylle, jossa oli lumivalkoinen riekko. Nori oli nyökännyt vaimeasti katse alas luotuna Amandan kysyessä halusiko tämä riekon omakseen. Lintua kassalla maksaessaan Amanda tunsu käsiensä tärkevän. Kuinka kaunis olikaan ollut Pais-tunturi syksyn kirpeässä auringonvalossa kylpevien riekkojen maalatessa rinteeseen lumenvälkeitä raitoja. Martin oli pysäyttänyt hänet hellästi kädellä ihaillemaan tätä taianomaista maisemaa. Amandalle tuli voimakas tunne juuri tässä hetkessä siitä, että Martin ajatteli häntä. Itselleen hymähtäen Amanda kokosi ajatuksensa ja pyysi Noria luokseen. Miten nyt yksi pehmolelu oli saanutkaan hänet näin tunteilemaan. Olisi aika hakea matkatavarat ja lähteä tervehtimään Norin uusia isovanhempia.

Amanda kiiruhti vakavaimainen Nori kannoillaan tuloaulaan. Kyöneleet kohosivat Amandan silmiin tämän päästessä äitinsä tiukkaan syleilyyn. Isänkin hillitty ulkokuori rakoili ja kyöneleet valuivat pitkin harmaantuvaa partaa. Kuolleeksi luultu tytär oli palannut ottotyttärensä kanssa kotiin. Amandan isä oli pudottanut kahvikuppinsa aamun Hesarin päälle kuullessaan tyttärensä äänen puhelimesta. Amandan ja

Pienen koiranpennun innokasta nuuhkimista katsellessaan Martin palasi ajatuksissaan Afrikkaan.

Norin matka oli ollut paitsi pitkä, myös vaarallinen. Naapurikylän heimopäällikön kuorma-auton lavalle oli kuormattu paitsi kookospähkinöitä ja banaaneja myös Nori ja Amanda. Kuorma-auto pysäytettiin kapinallisten toimesta useita kertoja, mutta lahjonnalle ahneet rikolliset antoivat matkan jatkua muutamasta huikasta kotipolttoista ruokoviinaa. Löytyesään valkoihoinen nainen olisi ollut kapinallisille kallisarvoinen saalis, josta olisi otettu lunnasvaatimusten jälkeen ilo irti koko raakalaismaisen rikollisjoukkion voimin. Vanhempiensa syleilyssä hämillään olevan Norin hiuksia sillittäessään Amanda tunsi lopultakin olevansa turvassa.

Sirpa nousi Martinin viereen saunan lauteille ja ojensi tälle kylmän tölkkioluen. Kuluneella viikolla Martin oli tavannut leppynyttä Sirpaa säännöllisesti. Sen sijaan yövieraksi Martin ei ollut Sirpan lukuisista pyynnöistä huolimatta vielä suostunut. Tekosyynä Martin oli käyttänyt koiranhoito-ongelmia, sillä Sirpa ei mitään ilmeisemmin voinut sietää nahkasaappaita pureksivaa vintiötä. Martin piti Sirpasta ja olihan nainen ennen kaikkea kaunista katsottavaa. Järki sanoi, että hänen oli aika mennä elämässä eteenpäin ja Sirpa tarjosi siihen helpon tilaisuuden. Silti hänestä tuntui, että hän teki väärin paitsi itselleen, myös Sirpalle. Martin heitti lisää löylyä kiukaalle aivan kuin kuumana polttava höyry voisi saada hänen omantuntonsa vaikenemaan. Lihaksikkaat harteet värjäytyivät laikukkaaksi löylyveden äkäisen sihahduksen myötä. Epämiellyttävä kuumuus ei muuttanut tosiasioita. Sirpa voisi saada varastettua muutaman intiimin hetken Martinin yksinäisyydestä. Sen sijaan Amanda omisti Martinin sydämen. Ikuisesti.

Sirpa painautui Martinin jäntevää käsivartta vasten kietoen kädet miehen vartalo ympärille. Kynttilät lepattivat saunan ikkunalla ja Martin huokaisi rentoutuen Sirpan syleilyssä. Näin olisi aivan hyvä. Kiihkeä hetki keskeytyi Martinin puhelimen soidessa kovaäänisesti eteisessä. Sirpa nosti nyrpeän katseensa Martinin noustessa lauteilta ja kietoessa pyyhkeen pyöreiden pakaroidensa peitoksi. Sirpa kuuli Martinin kolistelevan pukeutumishuoneessa. Ilmeisesti mies ei ollut palaamassa saunaan hänen luokseen. Pukuhuoneessa Martin kiskoi farkkuja jalkaansa kuivaten hiuksiaan pyyhkeeseen toisella kädellä. Martin napitti flanellipaitansa kiinni katsomatta Sirpaan päin. Hänen olisi lähdeittävä viipymättä terveyskeskukseen. Kalevi ei voinut hyvin.

Amanda kiiruhti kohti Meilahden sairaalan bussipysäkkiä. Hän oli melkein myöhästynyt aamulla töistä, koska Nori ei ollut osannut päättää minkä mekon halusi laittaa päiväkodin joulujuhlaan. Ja nyt hän oli vähällä myöhästyä tytön ensimmäisestä joulujuhlasta. Onneksi Nori oli jo juhlapaikalla yhdessä ylpeiden isovanhempiensa kanssa. Elämä Helsingissä alkoi vähitellen vakiintua. Nori oli päässyt mukavaan päiväkotiin ja Suomeen sopeutuminen oli mennyt yllättävän helposti. Amanda oli aloittanut työt kuukautta aiemmin Meilahden sairaalan tehosastolla. Työpäivät ja arki Norin kanssa kuluivat nopeasti. Amanda oli kuullut, että Martin oli irtisanoutunut työstään vuotta aiemmin. Huhu kertoi, että mies oli löytänyt uuden parisuhteen jossakin pohjoisessa. Amandan sydäntä raastoi se, ettei hän ollut ottanut Martiniin yhteyttä. Kuinka usein hän olikaan valinnut puhelimeen Martinin tutun numeron.

Pelko siitä, että mies torjuisi hänet, kuolleesta heränneen rumiluksen oli voimakkaampi kuin kaipuu tämän syleilyyn.

Amandan työpuhelin soi juuri, kun hän oli astumassa bussin lohduttavaan lämpöön.

Lääkärihelikopterin päivystäjä oli sairastunut yllättävästi eikä keikka Utsjoelle voisi odottaa. Kollega Utsjoella tarvitsisi ECMO-hoitoa eikä siirtokuljetukseen soveltuva lääkäriä ollut saatavilla.

Amanda huokaisi syvään ja soitti vanhemmilleen. Itkuaan ja pettymystään nieleksien Amanda toivotti Norille ihanaa joulujuhlaa ja kertoi tuovansa Lapista yllätyksen. Keltainen, kankea haalari päällään Amanda kipusi rajavartioston Herkules-koneeseen ja sulki oven perässään raskain mielin.

Martin Istui vakavana Kalevin vuoteen vierellä terveyskeskuksen ensihoituhuoneessa. Kalevin viattomalta kuulostanut flunssa oli edennyt rajuun keuhkokuumeeseen ja vaikeaan sydämen vajaatoimintaan muutamassa tunnissa. Martin tiesi, että Kalevi sairasti harvinaista, mutta fataalia sydämen rappeumasairautta, joka johtaisi kuolemaan ilman sydämensiirtoa. Kalevi oli pitänyt oireidensa pahentumisen miehekkäästi omana tietonaan. Martin syytti itseään siitä, ettei ollut omilta murheiltaan havainnut Kalevin oireita. Mies oli nyt kytkettyä hengityskoneeseen ja hoidettuna paikallisen terveyskeskuksen tarjoamin välinein. Adrenaliini oli loppumassa eikä Kalevin tila näyttänyt kohentuvan hoidosta huolimatta. Miehen tila hiipui kohti kuolemaa eikä Martin voinut tehdä enää muuta kuin pitää ystävänsä kädessä. Kyynelten valuessa vuolaana Martinin poskilla >>

Amandan ja Norin matka oli ollut paitsi pitkä, myös vaarallinen.

**Sirpa nousi Martinin
viereen saunan
lauteille ja ojensi tälle
kylmän tölkkioluen.**

Kalevin sydän lopetti lyömästä. Martin rukoili siinä hetkessä omaa kuolemaansa. Hän tunsi yksinäisyyden painon jokaisessa solussaan. Ei ollut mitään syytä elää.

Synkeistä ajatuksista Martin havahtui ambulanssin räikeään hälytysääneen. Hymähtäen itsekseen Martin ajatteli, ettei muualla kuin Helsingissä saada ambulanssia kuulostamaan kuin liikenneuhkassa hermonsä menettäneeltä simpanssilta. Ulko-ovi kolahti ja Helsingin ECMO-siirtoyksikkö saapui paikalle vain hetkeä liian myöhään. Martin riiputti päätään käsiensä varassa, kunnes kuuli tuttuakin tutumman äänen toteavan potilaan kuolleeksi. Tiukkaan, keltaiseen haalariin pukeutunut nainen käänsi ruhjoutuneet kasvonsa Martiniin, joka oli valahtanut kalpeaksi.

Koko huoneeseen lankesi täydellinen hiljaisuus. Martin näki vain Amandan, jonka poskipäille kihosivat hiljaiset kyyneleet. Nainen ei koskaan ollut näyttänyt kauniimmalta. Taianomaisen hetken särki odotus-huoneen ovesta sisään pelmahtava koiranpentu, joka hyppäsi hetkeäkään epäröiden Amandan syliin. Martin nousi tuolilta kuin hidaste-tussa elokuvassa ja sulki Amandan hapuilevaan syleilyyn toistellen tämän nimeä epäuskoisena. Martinin karhea parransänki hyväili Amandan kasvoja huulten hapuillessa sydämen muotoista arpea tämän kasvoilla. Amanda nosti kätensä Martinin niskaan painaen poskensa miehen karhealle leukaperälle. Terveyskeskuksen ikkunasta avautui näkyä Pais-tunturin laelle, jossa fosforinvihreiden revontulten loimu kruunasi maiseman. Amanda näki kyyneltensä lävitse tähdenlennon, jonka taikaa hän ei enää tarvinnut.

Amanda oli saanut elämältä enemmän, kuin olisi koskaan uskaltanut toivoa. ■